

บทที่ 5

สรุปผลการทดลองและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการทดลอง

ในการพัฒนาเครื่องคั้นน้ำส้มสายชูหมักจากน้ำผลหม่อน ได้ทำการการศึกษาคุณภาพเบื้องต้นของผลหม่อนที่ระยะการสุก 2 ระยะคือผลหม่อนระยะสุกปานกลาง (สีม่วงแดง ดัชนีชี้วัดการสุกเท่ากับ 10.29 ± 2.05) และผลหม่อนระยะสุกจัด (สีม่วงดำ ดัชนีชี้วัดการสุกเท่ากับ 34.65 ± 3.67) เพื่อใช้ในการคัดเลือกวัตถุดิบ พบว่าผลหม่อนสีม่วงดำมีระยะการสุก และปริมาณสารแอนติออกซิแดนซ์ที่มากกว่าผลหม่อนสีม่วงแดง จึงทำให้ผลหม่อนสีม่วงดำมีความเหมาะสมในการนำไปแปรรูปเป็นเครื่องคั้นน้ำส้มสายชูหมักจากน้ำผลหม่อน

ขั้นตอนกระบวนการหมักเพื่อให้ได้น้ำส้มสายชูหมักมี 2 ขั้นตอน โดยพบว่าในขั้นตอนกระบวนการหมักแอลกอฮอล์โดยใช้ *S. cerevisiae* (Fermivin 7013) ในการหมัก ปริมาณสารแอนติออกซิแดนซ์ของน้ำผลหม่อนที่ผ่านการหมัก มีค่าลดลงเมื่อเทียบกับน้ำผลหม่อนเริ่มต้น และปริมาณแอลกอฮอล์ที่แตกต่างกันไม่มีผลต่อปริมาณสารแอนติออกซิแดนซ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในขั้นตอนการผลิตกรดอะซิติก โดยใช้ *A. aceti* (TISTR 401) ในการหมัก พบว่าน้ำหม่อนที่ผ่านการหมักจะมีปริมาณสารประกอบฟีนอลิก และฟลาโวนอยด์เพิ่มขึ้น ในขณะที่ปริมาณแอนโทไซยานินมีแนวโน้มที่ลดลงหลังผ่านการหมักเป็นเวลา 7 วัน โดยน้ำผลหม่อนที่มีปริมาณแอลกอฮอล์เริ่มต้นร้อยละ 9 สามารถผลิตกรดอะซิติก และสารประกอบฟีนอลิกทั้งหมดได้มากที่สุด โดยมีปริมาณเท่ากับร้อยละ 1.07 ± 0.01 และ 285.20 ± 6.10 mg GAE/100ml ตามลำดับ

ในการพัฒนาสูตรเครื่องคั้นน้ำส้มสายชูหมักจากน้ำผลหม่อน ได้มีการสอบถามผู้บริโภคถึงชนิดของน้ำผลไม้ที่ต้องการนำมาเป็นส่วนผสมในผลิตภัณฑ์ โดยความเห็นของผู้บริโภคส่วนใหญ่เลือกน้ำผลหม่อนเป็นลำดับ 1 มากที่สุด (ร้อยละ 54.25) เพื่อเป็นส่วนผสมในเครื่องคั้น และเมื่อพัฒนาแล้วได้สูตรเครื่องคั้นน้ำส้มสายชูหมักจากน้ำผลหม่อนที่เหมาะสมที่สุดคือ สูตรที่มีส่วนผสมของน้ำส้มสายชูหมักจากผลหม่อนร้อยละ 50 น้ำผึ้งร้อยละ 15 และน้ำผลหม่อนร้อยละ 35

ในกระบวนการฆ่าเชื้อของเครื่องคั้นน้ำส้มสายชูหมักจากน้ำผลหม่อน เทียบระหว่างการพาสเจอร์ไรซ์ที่อุณหภูมิ 80 85 และ 90 องศาเซลเซียส และการบรรจุขณะร้อนที่อุณหภูมิ 85

องศาเซลเซียส พบว่า เครื่องดื่มน้ำส้มสายชูหมักจากน้ำผลไม้หมักที่ผ่านกระบวนการฆ่าเชื้อแต่ละวิธี มีปริมาณสารแอนติออกซิแดนซ์ และความสามารถในการต้านออกซิเดชันลดลง และมีค่าที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p \leq 0.05$) และกระบวนการฆ่าเชื้อที่ต่างวิธีกัน สามารถทำลายเชื้อจุลินทรีย์ให้อยู่ในระดับที่ปลอดภัยเหมือนกัน โดยมีปริมาณจุลินทรีย์ทั้งหมด และปริมาณยีสต์ รา เหลือรอดอยู่น้อยกว่า 10 CFU/ml โดยกระบวนการพาสเจอร์ไรซ์ที่อุณหภูมิ 80 องศาเซลเซียส เป็นเวลา 4 นาที ยังคงมีปริมาณสารแอนติออกซิแดนซ์ และความสามารถในการต้านออกซิเดชันหลงเหลือมากที่สุด และการเก็บรักษาเครื่องดื่มที่อุณหภูมิ 4 องศาเซลเซียส เป็นเวลา 30 วัน ไม่ได้ส่งผลกระทบต่อปริมาณสารแอนติออกซิแดนซ์และคุณภาพทางด้านจุลินทรีย์ ในทุกกระบวนการฆ่าเชื้อ

คุณภาพทางด้านกายภาพ และเคมี ของเครื่องดื่มน้ำส้มสายชูหมักจากน้ำผลไม้หมักที่ผ่านการพัฒนาแล้วคือ ค่า pH เท่ากับ 3.92 ± 0.02 มีค่าสี L* a* และ b* เท่ากับ 18.90 ± 0.75 1.67 ± 0.17 และ 0.51 ± 0.11 ตามลำดับ ปริมาณกรดที่ไตรเตรทได้ทั้งหมดในรูปกรดอะซิติกเท่ากับ ร้อยละ 0.73 ± 0.01 ปริมาณของแข็งที่ละลายได้ทั้งหมดเท่ากับ 15.73 ± 0.11 °Brix ปริมาณแอลกอฮอล์ที่หลงเหลือในเครื่องดื่มเท่ากับร้อยละ 0.35 ± 0.04 ปริมาณน้ำตาลรีดิวซ์เท่ากับ 16.57 ± 0.94 g/100ml สำหรับคุณภาพทางจุลินทรีย์ พบปริมาณจุลินทรีย์ทั้งหมดน้อยกว่า 10 CFU/ml ปริมาณยีสต์และรา น้อยกว่า 10 CFU/ml โดยเครื่องดื่มน้ำส้มสายชูหมักจากน้ำผลไม้หมักที่พัฒนาได้มีปริมาณฟลาโวนอยด์ในรูปควอเซอทิน (11.27 ± 0.44 mgQE/100ml) และความสามารถในการต้านออกซิเดชัน (14.18 ± 0.41 ml/100ml) มากกว่าผลิตภัณฑ์ที่มีลักษณะใกล้เคียงกันในท้องตลาด อีกทั้งยังเป็นที่ยอมรับของผู้บริโภค เนื่องจากได้คะแนนคุณภาพทางด้านประสาทสัมผัสจากการประเมินโดยผู้บริโภค ในด้านความชอบโดยรวม กลิ่นน้ำส้มสายชู ความเปรี้ยว ความหวาน ความรู้สึกหลังชิม เท่ากับ 6.6 ± 1.1 , 5.9 ± 1.6 , 6.3 ± 1.3 , 6.1 ± 1.6 และ 6.3 ± 1.2 ตามลำดับ ซึ่งมีค่าคะแนนอยู่ในช่วงระดับความชอบเล็กน้อย

5.2 ข้อเสนอแนะ

1. ในขั้นตอนของกระบวนการหมักน้ำส้มสายชูหมัก พบว่าปริมาณกรดอะซิติกที่ได้มีปริมาณน้อย อาจเนื่องมาจากสาเหตุหลายประการเช่นลักษณะของสายพันธุ์แบคทีเรีย *Acetobacter aceti* ที่ใช้ในการผลิตไม่เหมาะสมกับวัตถุดิบที่ใช้หมัก หรือ อาจต้องมีการเพิ่มสารอาหารบางชนิด

ลงไปใต้น้ำผลหม่อน จึงควรมีการศึกษาทดลองในงานวิจัยต่อไปในอนาคต เพื่อให้ได้กระบวนการหมักที่สามารถผลิตกรดอะซิติกได้สูงที่สุด

2. กระบวนการผลิตเครื่องดื่มน้ำส้มสายชูหมักจากน้ำผลหม่อนในงานวิจัยนี้ เป็นการผลิตในระดับห้องทดลอง จึงควรมีการศึกษาเพิ่มเติมในแง่การนำไปประยุกต์ใช้ในเชิงพาณิชย์ เช่น การหาอุปกรณ์ที่เหมาะสมที่สามารถประยุกต์ใช้ในขั้นตอนการหมัก หรือการดัดแปลงวิธีการมาเชื้อผลิตภัณฑ์

3. อาจมีการศึกษาเพิ่มเติมในเรื่องของคุณประโยชน์ ของเครื่องดื่มน้ำส้มสายชูหมักจากน้ำผลหม่อน เช่น การศึกษากับสัตว์ทดลอง หรืออาสาสมัครที่เป็นมนุษย์ในเรื่องการรักษาโรคต่างๆ เช่น การลดเซลล์มะเร็ง หรือการลดคลอเรสเตอรอล เป็นต้น

4. ในการทดลองนี้มีการศึกษาถึงผลการเก็บรักษาผลิตภัณฑ์เพียงแค่ 30 วัน จึงอาจมีการศึกษาอายุการเก็บในสภาวะการเก็บ และระยะเวลาต่างๆ เพื่อเป็นประโยชน์ในการนำไปใช้ในเชิงพาณิชย์ต่อไปได้